

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ
(НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ)»**

18-19 ЛЮТОГО 2021 РОКУ

М. ЗАПОРІЖЖЯ

УДК 614.253:17.021.3](063)

З-41

Редколегія:

Боярська Л. М. – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМУ, кандидат медичних наук, професор;

Утюж І. Г. – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ, доктор філософських наук, професор;

Котлова Ю. В. – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМУ;

Сенетий Д. П. – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Мегрелішвілі М. О. – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Касаткіна К. А. – викладач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ.

Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)» (18-19 лютого 2021 року). – Запоріжжя: ЗДМУ, 2021. – 180 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

питання мотивації студентів, забезпечення достатнім та якісним обсягом навчального матеріалу для вивчення та своєчасного подальшого контролю за виконанням та засвоєнням предмету.

Мотиваційна компонента у студентів підтримується викладачами якісним викладанням предмету, доступним та легким у використанні інформаційним матеріалом для навчання. За весь час дистанційної роботи колективом кафедри було багато напрацьовано методичного матеріалу та подано студентам для опрацювання в новому форматі Teams. До цих матеріалів ми віднесли методичні рекомендації для самостійної підготовки до практичних занять; декілька посібників, створених колективом кафедри, що структурують та систематизують матеріал предмету для вивчення студентами. Розроблені до кожного окремого заняття завдання, запитання у вигляді «робочого зошита», заповнення якого передбачає опрацювання певної теми. Підготовлені презентації для супроводу практичних занять, що використовуються для підвищення наочності матеріалу. Створені багатоваріантні ситуаційні клінічні задачі, з використанням як текстових матеріалів, так і відеороликів (за допомогою додатка Stream) та створені до кожної теми з різним рівнем складності, які приймалися до обговорення студентами з метою навчання постанови синдромологічного діагнозу. Поряд з цим, в навчальний процес були залучені комп'ютерні програми <https://www.easyauscultation.com/> та <https://www.skillstat.com/tools/ecg-simulator/>, що дали змогу окрім пропедевтичних навичок – вислуховування легенів та серця (аудіо та відеоможливості), провести вимірювання артеріального тиску віртуальним пацієнтам та зробити висновки з приводу діагнозів.

Таким чином, творчий підхід викладачів кафедри до дистанційного навчання спонукав студентів до вивчення предмету, до засвоєння теоретичної складової, розуміння аналізу лабораторних показників та додаткових методів дослідження, можливості розвивати свою думку та уявлення, формулювати синдромологічні діагнози. Але навіть творчий підхід в дистанційному викладанні не може повністю замінити очне навчання, бо позбавлене можливостей передати техніку практичних навичок і маніпуляцій та здійснити якісний контроль за правильним виконанням практичних навичок самими студентами.

УДК 378.018.43:004.7-057.3

РОЛЬ МОДЕРАТОРА У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

*Савченко С. І., к. мед. н., асистент кафедри медицини катастроф,
військової медицини та нейрохірургії,
Запорізький державний медичний університет*

THE ROLE OF THE MODERATOR IN THE PROCESS OF DISTANCE LEARNING

*Savchenko S.I., MD, PhD, Assistant of the Department of Medical Catastrophes,
Military Medicine and Neurosurgery, Zaporizhzhya State Medical University*

Annotation. Due to the rapid spread of coronavirus COVID-19 in Ukraine on March 12, 2020, quarantine was introduced, which continues today. The long period of isolation required appropriate changes in the field of education. This requires rethinking the role of the moderator in the process of distance education. Materials and methods used are study and generalization of scientific literature on

distance education. Given the limited time resources, there is a need to quickly train the minimum required number of teachers from different departments, who will take over the function of moderating the educational process and will provide basic support in the relevant software packages. Distance learning should take a worthy place in the education system of Ukraine, which will facilitate entry into the international educational space. A necessary condition for this is a constant increase in the level of mastery of modern educational software through regular cycles of thematic improvement, seminars, webinars, workshops and more.

Keywords: distance learning, on-line, moderator.

Вступ. У зв'язку із стрімким поширенням коронавірусу COVID-19 в Україні 12 березня 2020 року були введені карантинні заходи, що тривають і сьогодні. Такий тривалий період ізоляції змусив суспільство адаптуватись до нових умов. Відповідні зміни відбулись і в освітній сфері. Швидке тотальне впровадження методів ДО потребувало від викладачів значних зусиль для засвоєння та оволодіння новими засобами забезпечення педагогічного процесу: перш за все, спеціальним програмним забезпеченням – Microsoft Teams, Zoom, Meetup і т.і. [2, с. 35].

Мета роботи: переосмислення ролі модератора у процесі дистанційної освіти.

Матеріали та методи - вивчення та узагальнення наукової літератури, присвяченої питанням дистанційної освіти.

Результати та обговорення. В умовах обмеженого часового ресурсу з'явилась необхідність швидко навчити мінімальну необхідну кількість викладачів з різних кафедр, що візьмуть на себе функцію модерування навчального процесу та будуть здійснювати елементарний супровід у відповідних програмних пакетах. Таким чином, створення посади модератора сприяло ефективному поширенню серед викладацької спільноти засобів ДО та забезпечило швидку адаптацію освітньої системи до нових вимог в умовах пандемії.

З іншої точки зору, введення модераторів у освітній процес було вимушеною мірою: адекватною реакцією в умовах комунікаційної кризи, коли традиційні методи суперечили міркуванням епідемічної безпеки. Однак такі екстрені міри, у більшості випадків, ефективні лише на коротких проміжках часу, та мають певні недоліки у довгостроковій перспективі.

Розробка планів занять, семінарів чи лекцій в значній мірі залежить від наявних ресурсів та інструментів, якими володіє викладач (лектор), та знаходиться у межах його компетенції. Не має сумнівів, що ці засоби різняться при традиційних та дистанційних формах освіти, та у значній мірі направлені на нівелювання недоліків саме ДО, підвищити її ефективність. Розробка методології освітнього процесу знаходиться поза межами компетенції модератора, тоді як важливою є єдність теоретичного наповнення та практичних заходів навчального процесу, про що писав більш ніж два століття тому І. Кант: «Теорія без практики мертва, практика без теорії сліпа» [4, с.117].

Ця робота не заперечує існуючі підходи до розподілення функціональних обов'язків у вищій школі, необхідність технічного супроводу ДО, таких як підтримка та налаштування мережевого обладнання та інші аспекти діяльності, що потребують спеціальних вузькоспеціалізованих знань та не можуть бути покладені на викладача. Однак модерування ДО відображається лише як своєрідна віха – захід, який був продиктований необхідністю і збереження якого на даному етапі може бути недоцільним.

Висновки. Дистанційне навчання має зайняти гідне місце у системі освіти України, що буде сприяти входженню у міжнародний освітній простір. Необхідною умовою для цього є постійне підвищення рівня оволодіння сучасним освітнім програмним забезпеченням за допомогою регулярного проведення циклів тематичного удосконалення, семінарів, вебінарів, майстер-класів тощо.

Список літератури

1. Меморандум створення інформаційної освітньої мережі “Українська дистанційна освіта” [Електронний ресурс]. Режим доступу до статті: <http://www.osvita.org.ua/distance/ukraine/add/00/>
2. Прибилова В. М. Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України. *Проблеми сучасної освіти : збірник науково-методичних праць*. 2013. №4. С. 27–36.
3. Проблеми впровадження ДО в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу до статті: <http://www.osvita.org.ua/distance/ukraine/vprov>.
4. Скрипник Л. М. Дистанційна медична освіта: сучасні реалії та проблеми. *Архів клінічної медицини*. 2012. №2. С. 116–118.

УДК: 378.018.43:611]:616-036,21

ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИКЛАДАННЯ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

*Світлицький А. О., к. м. н., доцент кафедри анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії,
Чугін С. В., к. м. н., доцент кафедри анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії,
Запорізький державний медичний університет*

Анотація. В роботі обговорюються основні проблеми, які виникають у процесі викладання анатомії людини в умовах дистанційного навчання у зв'язку з пандемією COVID-19, та пропонуються шляхи їх вирішення. На сьогодні найбільш актуальними проблемами викладання анатомії дистанційно, за думкою авторів, є неможливість використання трупного матеріалу для навчання та відсутність повноцінного візуального контакту при опитуванні, що ускладнює оцінювання.

Ключові слова: пандемія COVID-19, дистанційне навчання, анатомія людини.

Abstract. The article discusses the main problems of human anatomy teaching in the context of distance learning during the COVID-19 pandemic, and suggests ways to solve them. Today, the most pressing problems of teaching anatomy remotely are the impossibility of using corpse material for training and the lack of full-fledged visual contact during the examination of students, which makes it difficult to assess.

Key words: COVID-19 pandemic, distance learning, human anatomy.

Системи освіти в усьому Світі прийняли заходи щодо зниження негативного впливу пандемії коронавірусу на освіту. На сайті ЮНЕСКО представлено інтерактивне картографування «Глобальний моніторинг закриття ЗВО у зв'язку з пандемією COVID-19», на якому відображено